

Óvjuk meg gyermekünket a közlekedési balesetektől

A dokumentumban található rajzok, a KÖBE
2012-es közlekedésbiztonsági rajzpályázatának
nyertes munkái.

*Mottó: Ha tudok róla: körülmény,
ha nem ismerem: veszély!*

Közlekedni elkerülhetetlen. Manapság eljutni egyik helyről a másikra, már korántsem a távolságok leküzdését jelenti.

Életünk első éveiben a közlekedést nem tanuljuk, az ezzel kapcsolatos ismereteink csak úgy ránk ragadnak. Majd később, iskolai keretek között, illetve a jogosítvány megszerzése során kerül rendszerezésre, épül a közlekedési szabályok struktúrájába az addig megszerzett ismeret, tudás.

Gyermekként – mikor tapasztalatlanságunkat csupán meggondolatlanságunk mértéke múlja fölül – rendelkezünk a legkevesebb ismerettel, többek között a közlekedésről. Minden területen hendikeppel indulunk e korántsem veszélytelen pályán.

Ezzel a kiadvánnyal arra biztatjuk, hogy szánjon kis figyelmet arra, hogy átadja a legfontosabb, ezzel kapcsolatos ismeretet gyermekének. Persze lehet, hogy Ő már – erről is – mindent tud. Az odafigyelés akkor sem haszontalan: Ön boldog, büszke szülőként kap bizonyosságot gyermeke felkészültségéről.

Több helyen javaslatot adunk arra, milyen módon ismertesse meg gyermekét egy adott témával. Javaslataink természetesen más témák kapcsán is használhatók. Ezek elsősorban ovisok, kisiskolások esetén jelentenek segítséget, a nagyobbaknak már kialakult szokásaik, rítusaik vannak, amelyek e célra is használhatóak. Harmadik, negyedik osztályos kortól már komoly beszélgetések témája is lehet a közlekedés.

E közlekedéssel kapcsolatos perceket töltsék hasznos, minőségi időként együtt. Ne pusztán a feladat, de az együtt töltött idő lehetőségét is lássa.

Használja sikerrel, élvezettel!

A közlekedés

A közlekedés minden résztvevő számára odafigyelést igényel, hiszen nagyszámú, eltérő tömegű, dinamikájú eszköz és nagyon különböző morállal, ismerettel rendelkező közlekedő igyekszik egyazon térben, lehetőleg konfliktus nélküli helyváltoztatásra.

Némileg javít a helyzeten, hogy kijelölt utak, járdák, sávok, jelzőlámpák és nem utolsósorban szabályok, kialakult szokások mentén azért rendben folyik a forgalom. Ugyanakkor komoly veszélyt jelenthet, ha fenntartás nélkül elfogadjuk e rendszer hamis biztonságát, és nem vesszük figyelembe, hogy bizony közlekednek renitens szabályszegők is!

Gyermekünkkel kapcsolatban tehát a feladat meglehetősen nehéz, mondhatni skizofrén: szabálykövetésre kell rábírunk, miközben azt is tudatosítanunk kell, hogy kétkedéssel figyelje, hogy környezete valóban e szabályok szerint működik-e.

Nem folyamodhatunk a poroszos oktatási modellhez, mert vélhetőleg ezzel kevés eredményt, sok ellenállást fogunk elérni.

A közlekedéssel kapcsolatos témák feldolgozása történhet beszélgetés során (híradóból származó hír megbeszélésével), játék közben (kisautóval a szőnyegen, papíron rajzolva...), az úton közlekedve (a körülöttünk történő események tudatos értelmezésével.)

Külön felhívjuk figyelmét a következetesség jelentőségére. A példamutatásnak e tekintetben is kiemelt szerepe van: tetteink minden esetben álljanak összhangban az elmondottakkal, a szabályokkal. Ne tanítsuk mi áthágni a szabályokat! Előfordul, hogy lustaságból, gyarlóságból áthágjuk a közlekedési szabályokat. Ez helytelen mintát ad gyermekünknek, még ha hangsúlyozzuk is a szabályszegés kivételes voltát és személyes jelenlétünk feloldó erejét. Ennek mintájára, később gyermekünk is találni fog feloldó körülményeket saját szabályszegéséhez.

Általános tanácsaink:

Meséljen, ne oktasson

Játékosan, ne rémisztően

Szemléltessen

Mutasson példát

Természetesen gyermekeink életkoruktól függően különböző módon vesznek részt a közlekedésben, és ehhez igazodóan eltérő információkra is van szükségük. Ennek megfelelően kell más célokat kitűznünk magunk elé.

7 éves korig gyermekeink jellemzően velünk, szülőkkel vagy más felnőtt kíséretében közlekednek. Bennük a közlekedés során megvalósuló együttműködés fontosságát kell erősíteniük, tudatosítva, hogy csak felügyelt, jóváhagyott egyéni akciók számítanak biztonságosnak.

7 – 10 éves korban már az önálló gyalogos

közlekedés kezdetéről beszélünk. Eleinte esetenként, később egyre gyakrabban egyedül indulnak haza az iskolából, alkalomadtán közlekedési eszközöket is használnak. Esetükben erősítsük az ismert, biztonságos megoldások iránti igényt: jelzőlámpával biztosított gyalogosátkelők használata még akkor is, ha az egyébként kitérőt jelent. A legkisebb megingás, bizonytalanság esetén javasoljuk, hogy keressen megfelelő mintákat a környezetében, kellő fenntartással figyelje meg a körülötte közlekedők viselkedését, majd azok kielemezése után, annak megfelelően cselekedjen.

10-14 éves kor között a fiatalok már önálló

közlekedők. Részt vesznek a közlekedésben, gyakran csapatosan, ennek megfelelően jelenlétük sok esetben felszínes, figyelmetlen. Számukra tehát a legfontosabb átadandó üzenetünk a felelősség. Tudatosítsuk továbbá a látni és látszani elvének gyakorlati hasznát, csak abban az esetben számíthatunk a környezet méltányosságára, amennyiben tudnak létezésünről, láthatóak vagyunk számukra. Kiemelt jelentőséggel kezeljük a közúti kerékpározás veszélyeit. Helyezzünk nagy hangsúlyt arra, hogy esetükben már nem játszótéri biciklizésről van szó, hanem egyenrangú partnerként közlekednek.

14 éves életkor felett,

a felnőttkor felé lépdelő fiatalokat már a gépjárművezetésre készíthetjük fel. Ez ügyben a felelősség új dimenzióját tárjuk fel. El kell jutnunk azon felismerésig, hogy immár ők lesznek felelősek a környezetük biztonságáért. Hangsúlyozva, hogy a nagy tömeg, a nagy teljesítmény lehetőség, és veszélyforrás is egyben.

Információk, ismeretanyag, technikák

Igyekszünk röviden összefoglalni azon információkat, amelyeket a már megismert életkori sajátosságok figyelembevételével javasunk átadni.

Egyes esetekben javasunk néhány, az átadás módjára vonatkozó módszert is.

Fontos hangsúlyoznunk, hogy az itt leírtak pusztán információk, nem tekintendők képzési programnak. A megismert technikákat szabadon lehet változtatni, cserélni, színesíteni, alakítani és kombinálni.

A közlekedés résztvevői

Gépjárművek

Gépkocsi

Személygépkocsi (autó)

Autóbusz

Trolibusz

Vontató (rakfelület nélküli gépkocsi)

Nyerges vontató

Tehergépkocsi

Motorkerékpár

kétkerekű

három kerekű

Nem gépjárművek (Bár saját motorjuk van, nem számítanak gépjárműnek)

Mezőgazdasági vontató (traktor)

Lassú jármű, mely saját motorral rendelkezve sem képes 25 km/h-nál nagyobb sebesség elérésére

Segédmotoros kerékpár

Villamos

Nem gépi meghajtású járművek:

kerékpár

kézikocsi (több kerék)

állati erővel vont jármű

Egyéb közlekedési eszközök:

emberi erővel tolt vagy hajtott kerekes szék

gépi meghajtású kerekes szék (sebessége max. 10 km/h)

gördeszka

roller

gyermekjátékok

babakocsi

talicska /egy kerék/

Gyalogosok

Vegyük számba e közlekedés szereplőit!

Javaslat:

Vegyünk magunk elé néhány képes újságot, ollót, ragasztót, és keressünk az újságokban közlekedési eszközöket. Vágjuk ki, rakjuk magunk elé, és beszéljük meg valamennyi jellemző tulajdonságát, funkcióját, szerepét, lehetőségeit (az ebben rejlő veszélyeket) a közlekedésben.

Csoportosítsuk a képeket a megismert módon, ezáltal szervezzünk, láttassunk rendszert a felsorolásból. Ez azért is fontos, mert ezzel is kiszorítjuk a rendszerből az esetlegességet és erősítjük a szervezettség, tudatosság jelentőségét.

Főleg fiatalabb életkorban erősen hangsúlyozzuk, hogy a gyalogos közlekedés éppúgy része a rendszernek, mint a kerékpáros, motoros, autós közlekedés.

A gyalogosok körültekintése, megfontolt magatartása éppúgy szükséges a balesetmentes közlekedéshez, mint a gépkocsivezetők felelős magatartása.

Játsszunk!

Modellezzünk közlekedési helyzeteket, szituációkat. Válasszunk közlekedési eszközöket, azokat töltsük meg tartalommal, étellel: a teherautót Pista bácsi vezeti, akinek a kislánya jövő héten lesz 12 éves. Már nagyon izgul, hogy vajon örül-e majd az ajándékának. Most almát szállít Nyíregyháza mellől a piacra.

A másik irányból, egy piros személykocsiban érkezik Júlia. Ő tanító néni a közeli iskolában. Nemrég vitte oviba két gyereket, Tomit és Jenőket. Most megy az iskolába, mert 8 órától környezetismeret órája lesz a 2. b-vel.

Javaslat:

Alakítsunk ki egy kereszteződést, ahol szereplőink találkoznak.

Rajzoljuk egy nagy papírra az utcákat, járdákat, kerékpárutat, játszóteret, buszmegállót...

...vagy építsük meg építőkockából, vagy Lego-ból.

Feltétlenül legyen, legyenek gyalogosok is, akik át szeretnének jutni az úton.

Szemléltessünk közlekedési szituációkat, a bennük rejlő veszélyeket: ismerjük, láttassuk meg ezeket a szereplők eltérő szemszögéből.

(Például a busz takarásából az útra lép, miközben ott egy autós halad. Gyalogos: Csak gyorsan át akartam szaladni. Autós: Nem láthattam. Mire elém került, már nem tudtam megállni...)

Alakítsunk ki, vagy elemezzünk látható szituációkat az úttesten történő áthaladásról.

A legfontosabb információk e témakörben.

Látni és látszani

Csak abban az esetben számíthatunk környezeti támogatásra, együttműködésre, amennyiben láthatóak, érzékelhetőek, észlelhetőek vagyunk a többi szereplő számára.

javaslat:

Több gyerek esetén adjunk feladatot, hogy jussanak át a szoba egyik sarkából a másikba. Természetesen úgy, hogy keresztezik egymás útját. Ez nem tűnik nehéznek, de indulás előtt kössük be a szemüket! A nyilvánvaló összeütközés után beszéljük meg a történeteket, vetítsük ki az eseményeket valóságos térbe, forgalmi szituációba: egy autó vezetője is ugyanígy nekünk jön, ha nem lát minket, csak ott nem a szőnyegre huppanunk és nevetünk...

Folytathatjuk tovább, hogy csak egyikőjük szemé van bekötve. Az ütközés elhárítása akkor sem egyszerű, odafigyelést igényel.

Takarásból történő kilépés

Az egyik leggyakoribb baleseti forgatókönyv a takarásból, féktávolságon belül történő kilépés. Fontos ennek jelentőségét mind az utcai, gyalogos séták során, mind pedig az autóban ülve hangsúlyozni. Természetesen a másik szemszögből elemezve tudjuk a helyzetben rejtőző végzetes elkerülhetetlenséget bemutatni.

javaslat:

Játsszunk! Kis autóval, labdával. Gyermeinket kérjük meg, hogy a földön ülve kapja el az előtte elgurított labdát, az előtte elgurított – oldalirányban, vállvonalával párhuzamosan – elhaladó kisautót. Tőle oldalt ülünk, nyilván tekintetével követi majd, mikor milyen pályán, milyen sebességgel érkezik a tárgy, amelyet több-kevesebb sikerrel el is fog kapni.

Most csavarjunk egyet ezen a helyzeten, és ülünk úgy, hogy ne lásson minket és a felé guruló labda/kisautó is csak néhány centiméterrel mellette bukkanjon fel. (Ültessük a nyitott ajtóba, és mi kívülről, az autó mellől gurítsunk, vagy ülünk egy szekrény takarásába...) Ez esetben felkészületlenül éri majd a labda/autó érkezése, így kisebb arányban tudja elkapni, ami szemléletes példát szolgáltat nekünk az alaprobléma felvázolására.

Zebrán kívül tilos

Az úttesten való átkelés a legnagyobb kihívás a gyerekek, és a legnagyobb veszélyforrás az autósok számára.

A legfontosabb üzenetünk ez esetben, hogy csak kijelölt gyalogos átkelőhelyen haladjunk át az úttesten.

Beszéljük meg gyermekünkkel, hogy lakóhelyünk közelében hol vannak gyalogos átkelőhelyek.

Tudatosítsuk, hogy miért fontos ez? Azért mert ez a szabály? Vagy azért, mert így praktikus:

- ezeken a helyeken a gyalogosok közösen tudnak átkelni, milyen káosz lenne, ha 5 méterenként szaladgálnának keresztül. (Persze erre is van példa egyes ázsiai országokban, de ott ez a közlekedési kultúra része.)
- a gyalogátkelőhöz közeledő autós számít a gyalogosra, így biztonságosabb
- a zebrán a áthaladó gyalogosnak a járművekkel szemben elsőbbsége van. (EZZEL CSAK ABBAN AZ ESETBEN SZABAD ÉLNI, HA MEGBIZONYOSODTUNK ARRÓL, HOGY EZ A FELTÉTEL VALÓBAN MEG IS TÖRTÉNT!)
- gyakran a gyalogátkelőt közlekedési lámpa védi
- sok esetben a gyalogátkelő külön megvilágítást kap, így az autóvezetők számára jobban észrevehetőek a gyalogosok

FONTOS tudatosítanunk, hogy a zebra nem varázsszer! Nem írja felül például a fizika törvényeit: akármilyen előnyünk lehet, ha az autó nem képes megállni (lásd fétávolság a későbbiekben) olyan rövid idő/út alatt, amelyet hagyunk neki: mi húzzuk a rövidebbet.

A zebra csak lehetőség, hogy egyenrangú félként, szabályos keretek között, biztonságosan keljünk át a járművek számára fenntartott úttesten.

Miről ismerzik meg a zebra? Ismertessük meg vele a gyalogátkelő KRESZ tábláját és játsszunk el vele! (Lásd a következő oldalon.)

Javaslat:

Nézzünk meg együtt néhány videót valamely videó-megosztón e témában.

Például a tokiói Shibuya kereszteződésben (a világ egyik legforgalmasabb gyalogátkelője) készült rövidfilmet (indításhoz, internetelés esetén kattintson a képre):

<https://www.youtube.com/watch?v=QXtOdSgf6lc>

Nyomtassa ki az alábbi „üres” gyalogosátkelő tábla képeket, és népesítsék be egy közös rajzolás során. Ki mindenki megy át a zebrán? A család, a barátok, az állatkerti elefántok...

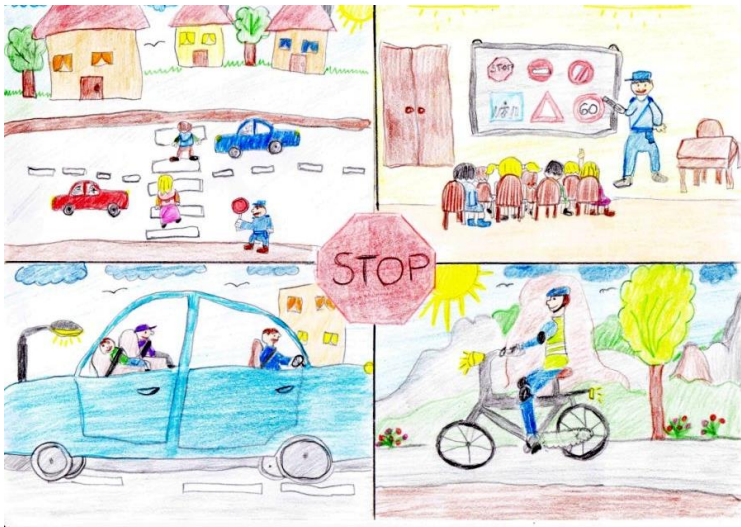
Közlekedési lámpa

A közlekedési lámpák szimbólumrendszere szinte a legkisebbek körében is teljesen egyértelmű. Miután ezt ellenőrizte, két dolgot még mindig fontos lehet megbeszélnie gyermekével:

Mit jelent a villogó zöld?

Mit tegyen, ha menet közben, a zebra közepén haladva vált pirosra a lámpa? A helyes magatartásforma a határozott cselekvés, a pánik elkerülése. Tudatosítsuk, hogy ebben a helyzetben mielőbb fejezzen be az áthaladást. Hangsúlyozzuk, hogy piros jelzést látva szigorúan tilos megkezdeni az áthaladást, mert azt a járművek szabad jelzése előtt biztonságosan már nem lehet befejezni.

Hangsúlyozzuk, hogy ez esetben is nagy szükség van a körültekintő eljárásra: azonosítsa a helyzetet, amelybe került. Keressen magatartásmintákat a környezetében. Nézze meg, hogy van-e körülötte más is hasonló helyzetben? Ők mit tesznek? Ne fogadja el feltétel nélkül azt, csak akkor, ha úgy ítéli meg, hogy a mintának választott személyek megbízhatóak e tekintetben.

Ha egyedül van, mérje fel a helyzetből fakadó esetleges veszélyforrásokat. Mérlegelje azokat, és azok elkerülésével határozottan cselekedjen.

Fontos tudnia, hogy nagy jelentősége van annak, hogy tervét határozottan, mások számára is egyértelműen azonosíthatóan valósítsa meg, hiszen ez esetben a környezete képes alkalmazkodni az így kialakuló forgalmi helyzethez.

Szemponatok:

A lámpák jelzései egyértelmű üzenetet hordoznak, sokszor azonban az nem világos, hogy egyes lámpák a közlekedés mely szereplői számára adnak utasítást.

Előfordulhat – amennyiben gyermekünk sok időt tölt autóban és érdeklődve, szemlélve összeköti a zöld lámpa jelzést a szabad indulás lehetőségével –, hogy gyalogosan is az autóból már jól ismert lámpákat fogja figyelni, és azok jelzései szerint cselekszik, nem kis veszélynek téve ki magát ezzel.

A legjobb, ha néhány kereszteződésben, gyalogosan, rövid időt szánunk arra, hogy megfigyeljük melyik lámpa mely közlekedő csoportot irányítja, és hogyan zajlik a forgalom a jelzéseknek megfelelően.

Javaslat

Keressünk alkalmazásokat (applikációkat) e téma megbeszélésre, működési elveinek, jellegzetességeinek megismerésére.

Javasoljuk, hogy keressék fel a www.traff.hu oldalt, ahol akár már 2-3 éves kortól lehetőség van a saját kis Traff autó megalkotása után különböző közlekedési helyzetek gyakorlására.

Természetesen számtalan egyéb lehetőség áll rendelkezésünkre az Apple Store és a Google Play kínálatában.

Például: Traffic Light GOLD:

Traffic Light Simulator>>:

A legfontosabb közlekedési táblák

Jártunkban-keltünkben igyekezzünk megismertetni minél több közlekedési táblát. Ez részben segíti gyermekünket a későbbiekben a közlekedés aktív résztvevőjévé válni, másrészt lehetőséget teremt arra, hogy a hasonló megjelenésű táblákat rendszerezve, egységes szabályrendszerként vélekedjen a KRESZ-ről.

Javaslat:

Segít elütni az időt a gyerekek számára sokszor idegtépően hosszadalmas, unalmas utazás során.

Játsszunk ki lát meg előbb egy-egy táblát. Akár úgy, hogy egymásnak adunk feladatokat: kékszegélyű tájékoztató tábla, stop tábla...

...vagy előre készülünk és kinyomtatunk néhányat. Egy papírlapra 5-10 különböző táblát. A játékban részt vevő utasok kapnak egyet-egyét. Amely tábla mellett elhaladnak és a jelentését is megfejtik, kihúzható a listából. (Tábla bingo) Az az utas nyer, akinek a papírról előbb fogynak el a táblái.

Határozottság, kiszámíthatóság, magabiztosság

Legfontosabb üzenetünk: a közlekedés olyan rendszer, amely a résztvevők együttműködésén alapul. Ennek alapot adnak a szabályok, de ugyanilyen fontos az is, hogy kiszámítható eseményekkel legyen dolgunk.

A legtöbbször a határozott, egyértelműen azonosítható cselekvés megold egy-egy akár veszélyessé válható helyzetet is, hiszen a környezet tud alkalmazkodni a kiszámítható magatartás által teremtett körülményekhez.

A másik oldalról azonban nagy veszélyt jelent, ha kiszámíthatatlan elemekkel találkozunk: az autós arra számít, hogy a biciklis balra kanyarodik, ő megkezdi a kikerülést jobbról, amikor a biciklis mégiscsak jobbra megy...

Javaslat

Szemléltessük ezt a helyzetet fogócskázás, vagy focizás közben cselezéssel. Szobában is kipróbálható: biztassuk gyermekünket, hogy vegye el a kezünkben lévő labdát. Mi történik? Lassan jobbra húzom a labdát, ő abba az irányba nyúl, kicsit a labda elé. Mielőtt elérné, gyorsan balra húzom, így a levegőbe markol. De fogócska vagy foci közben is hasonló a koreográfia: elhitetek az ellenféllel egy stratégiát és meglepem egy másikkal. Hasonló a helyzet a közlekedésben is, de ami itt játék, az az utakon baleset, sérülés.

Közlekedés közben történő telefonálás, zenehallgatás veszélyei

---

Üzenetünk: a zenehallgatás az egyik legjobb módszer a kikapcsolódásra, arra, hogy felülemelkedjünk a napi dolgokon. A közlekedésben való részvétel azonban teljes jelenlétet igényel. A zene vagy akár szöveghallgatás két veszélyforrást rejt: elfedi a környezeti zajokat, amelyek hasznos információforrásként szolgálnak a közeledő veszélyek előli kitéréshez. Másrészt nagy mértékben csökkenti a figyelmet, azt az érzetet kelti, hogy a zene világában mozgunk, ezért nem tulajdonítunk jelentőséget a valós térben létező veszélyeknek.

Javaslat:

Szemléltessük a figyelemcsökkenést!
Üljünk egymással szemben és dobjunk labdát gyermekünknek! Először fejhallgató nélkül, majd úgy, hogy a gyerek hangos zenét hallgat. Jó esély van arra, hogy a második esetben érezhetően romlik a teljesítmény.

E feladat megoldható úgy is, hogy (táblákkal vagy megegyezésses jelekkel) előre kijelölt úton kell elhaladnia a kertben vagy a lakásban. Iktassunk be több, némi gondolkodást igénylő jelet is. A fejhallgatóval tett próbák valószínűleg hosszabb időt vesznek majd igénybe.

Ha érdeklí a téma:

Linkgyűjtemény:

www.traff.hu

www.kozlekedesbiztonsag.lap.hu

www.ec.europa.eu

www.kobe.hu/klub/

Impresszum:

A KÖBE Közép-európai Kölcsönös Biztosító Egyesület felkérésére készítette a Creator Kft.

Szakértő: Pausz Ferenc

© 2013.